

Sygn. akt VIII U 993/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 czerwca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSR del. Joanna Smycz
Protokolant:	Maria Szczęsna

po rozpoznaniu w dniu 26 czerwca 2014 r. w Gliwicach

sprawy K. L.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania K. L.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 18 lutego 2014 r. **nr** (...)

zmienia zaskarżoną decyzję przyznając odwołującej K. L. prawo do emerytury począwszy od 19 czerwca 2014r.

(-) SSR del. Joanna Smycz

Sygn. akt VIII U 993/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 18 lutego 2014r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił ubezpieczonej K. L. prawa do emerytury w niższym wieku w oparciu

o art. 184 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach

z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz.U. z 2009r., Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.)

w związku z tym, iż nie udowodniła ona 15 – letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach przy pracach wymienionych w wykazie A.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczona domagała się jej zmiany poprzez przyznanie jej prawa do wcześniejszej emerytury. Podniosła, że zgodnie z załączoną do wniosku o emeryturę dokumentacją udowodniła wymagany prawem 15 – letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach i tym samym spełnia warunki do przyznania prawa do emerytury.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując swoje stanowisko zawarte w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji, a dodatkowo podniósł, że z okresów pracy w warunkach szczególnych wyłączył odwołującą okresy pobierania zasiłków chorobowych i opiekuńczych.

Sąd ustalił co następuje:

Ubezpieczona K. L., urodzona (...) w dniu 16 stycznia 2014r. złożyła wniosek o emeryturę w wieku niższym niż 60 lat z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Ubezpieczona 55 lat ukończyła (...)

Skarżąca, na dzień 1 stycznia 1999r., legitymuje się okresem składkowym i nieskładkowym w wymiarze ponad 20 lat, z tym że wykazała jedynie 14 lat, 11 miesięcy i 1 dzień okresów pracy w szczególnych warunkach wymienionej w wykazie A.

Ubezpieczona nie jest członkiem OFE.

Po przeanalizowaniu sprawy ZUS wydał zaskarżoną decyzję.

Organ rentowy wydając zaskarżoną decyzję wyłączył z okresów pracy w warunkach szczególnych odwołującą okresy pobierania zasiłków chorobowych i opiekuńczych.

Nadto Sąd ustalił, że ubezpieczona od 21 września 1982r. do nadal pozostaje w zatrudnieniu w Hucie (...) w G.. Zgodnie ze świadectwem wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 13 stycznia 2014r. wystawionego przez pracodawcę odwołująca pracowała stale i w pełnym wymiarze czasu pracy:

- od 21 września 1982r. do 15 czerwca 1986r. wykonywała prace przy obsłudze suwnic w Wydziale W. na stanowisku: suwnicowy, tj. wymienionym w dziale III, poz. 86 pkt. 17 wykazu A;

- od 16 września 1987r. do 31 sierpnia 1997r. wykonywała prace przy obsłudze przy obsłudze walcarek i ciągarek oraz urządzeń pomocniczych w walcowni i ciągarni w Wydziale W. na stanowisku: operator urządzeń za – i wyładowczych pieców grzewczych, tj. wymienionym w dziale III, poz. 11 pkt. 17 wykazu A;

- od 1 września 1997r. do 31 grudnia 1998r. ponownie wykonywała prace przy obsłudze suwnic w Wydziale W. na stanowisku: suwnicowy, tj. wymienionym w dziale III, poz. 86 pkt. 17 wykazu A;

Załącznika do Zarządzenia nr 3 Ministerstwa Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego (Dz. Urz. MG z dnia 29 czerwca 1985 r.).

Nadto ustalono, że w okresie od 16 czerwca 1986r. do 15 września 1987r. ubezpieczona przebywała na urlopie wychowawczym. Dodatkowo w okresach: od 16 kwietnia 1992r. do 1 maja 1992r., od 1 marca 1993r. do 5 marca 1993r., od 2 stycznia 1995r. do 10 stycznia 1995r., od 10 marca 1997r. do 22 marca 1997r. pobierała zasiłki chorobowe .

Powyższe okoliczności Sąd ustalił na podstawie akt organu rentowego.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonej, K. L. zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2009r., nr 153, poz. 1227 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz

2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

W zakresie określenia wieku emerytalnego, o którym mowa w art. 32 ust. 1 ww. ustawy, rodzajów prac lub stanowisk oraz warunków, na podstawie których ubezpieczonym przysługuje prawo do emerytury art. 32 ust. 4 odsyła do uregulowań Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz.43 ze zm.).

W myśl § 3 i 4 rozporządzenia, pracownik który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w załączonym do rozporządzenia wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

1. osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet

2. ma wymagany 20 letni okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Zgodnie z treścią § 2 ust. 1 i 2 ww. rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w tym akcie prawnym są okresy, w których praca

w szczególnych warunkach jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac

w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie pozostawało ustalenie, czy ubezpieczona spełnia przesłanki do nabycia emerytury wcześniejszej z tytułu pracy w warunkach szczególnych po ukończeniu 55 roku życia.

Warunkiem nabycia uprawnień emerytalnych według art. 184 jest spełnienie przesłanki stażu przed dniem 1 stycznia 1999r. Brak w treści art. 184 przesłanki końcowej daty spełnienia pozostałych warunków nabycia uprawnień emerytalnych (tj. na dzień 31 grudnia 2008r.) powoduje, że ubezpieczeni, którzy w chwili wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych posiadali wymagany okres ubezpieczenia (szczególny i zwykły), mogą realizować prawo do emerytury na starych zasadach po osiągnięciu wieku emerytalnego określonego w art. 32 również po dniu 31 grudnia 2008r. oraz nieprzystąpieniu do OFE i rozwiązaniu stosunku pracy. Wszystkie przesłanki muszą zostać spełnione łącznie.

Według oceny Sądu postępowanie dowodowe przeprowadzone w tej konkretnej sprawie wykazało, że ubezpieczona K. L. ukończyła 55 rok życia, nie jest członkiem OFE i na dzień 31 grudnia 1998r. udowodniła łącznie ponad 20 lat okresów składkowych i nieskładkowych, w tym ponad 15 lat pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach.

Organ rentowy wyłączył z okresów pracy w warunkach szczególnych odwołującej okresy pobierania zasiłków chorobowych i opiekuńczych.

Sąd tego poglądu nie podziela, mając na uwadze stanowisko judykatury i doktryny, w szczególności wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2010r., sygn. akt II UK 313/09 (OSNP 2011/19-20/260, lex nr 987667), wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 29 maja 2012r., sygn. III AUa 2385/11.

W tym miejscu należy powtórzyć za Sądem Najwyższym, iż: „Osiągnięcie do dnia 1 stycznia 1999 r. okresu pracy w szczególnych warunkach, o którym mowa w art. 184 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1 tej ustawy, obowiązujących od dnia 1 lipca 2004 r.”.

Mając na względzie treść zacytowanego orzeczenia Sądu Najwyższego należy podnieść, że sytuacja osób wymienionych w art. 184, opisywana w doktrynie jako ekspektatywa prawa podmiotowego, polega na spełnieniu się tylko części stanu faktycznego koniecznego do nabycia prawa, które poprzedza i zabezpiecza przyszłe prawo podmiotowe. Uwzględnianie ochrony praw w trakcie nabywania, aprobowane i wskazywane w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości (por. wyrok z dnia 3 października 2002 r., A. P., sprawa C-347/00, (...) 2002 s. I- (...)), znajdowało wyraz także w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. uchwałę składu siedmiu sędziów z dnia 27 kwietnia 2000 r., III ZP 2/00, OSNAPiUS 2000 nr 16, poz. 620 oraz wyroki: z dnia 4 grudnia 2003 r., I PK 111/03, OSNP 2004 nr 21, poz. 368; z dnia 24 września 2004 r., II PK 25/04, OSNP 2005 nr 10, poz. 141 i wcześniejszy z dnia 19 listopada 1993 r., II URN 47/93, OSNCP 1994 nr 5, poz. 117). Także Trybunał Konstytucyjny stosunkom tym niejednokrotnie dawał ochronę, jeżeli miały postać ekspektatywy maksymalnie ukształtowanej, czyli sytuacji prawnej, która spełnia zasadniczo wszystkie przesłanki ustawowe nabycia prawa do emerytury pod rządami dawnej ustawy, bez względu na stosunek do niej ustaw późniejszych. Trybunał uznawał je za postaci praw podmiotowych, do których znajduje zastosowanie ochrona praw nabytych (por. wyroki z dnia 30 listopada 1988 r., K 1/88, OTK 1988 nr 1, poz. 6; z dnia 22 czerwca 1999 r., K 5/99, OTK 1999 nr 5, poz. 100; z dnia 23 listopada 1998 r., SK 7/98, OTK 1998 nr 7, poz. 114 i przede wszystkim orzeczenie z dnia 11 lutego 1992 r., K 14/91, OTK 1992 nr 1, poz. 7).

Uwzględniając, że ochrona ekspektatywy może wynikać z jej istoty, lecz także zyskiwać wzmocnienie w prawie, należy stwierdzić, że funkcję takiego wzmocnienia spełnił art. 184 ustawy o emeryturach i rentach wobec pozostających w toku stosunków nabywania prawa do emerytury z tytułu wykonywania zatrudnienia w szczególnych warunkach przed dniem 1 stycznia 1999 r. W przepisie tym ustawodawca utrwalił sytuację osób, które w dniu wejścia w życie ustawy wypełniły warunki stażu szczególnego i ogólnego i zadeklarował ich przyszłe prawo do emerytury w wieku wcześniejszym; przez wydanie tego przepisu nastąpił stan związania, tj. zobowiązania się przez Państwo do powstrzymania się od jakiegokolwiek ingerencji w istniejące prawo tymczasowe. Wobec tego przewidziana w ustawie ekspektatywa prawa do emerytury nie mogła wygasnąć na skutek nowej regulacji ustalania stażu zatrudnienia. Gwarancji przyszłego prawa do emerytury złożonej wobec osób, o których mowa w art. 184 ustawy, ustawodawca nie mógł już naruszyć przez ustalenie innego sposobu wyliczenia ich stażu ubezpieczenia. Stąd ocena, że wykazanie w dniu 1 stycznia 1999 r. określonego w art. 184 ustawy okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego, według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1 obowiązujących po dniu 1 lipca 2004 r. Pogląd ten wzmacnia treść art. 32 ust. 4 ustawy emerytalnej, odsyłająca w zakresie warunków emerytalnych do przepisów dotychczasowych (obowiązujących przed dniem 1 stycznia 1999 r.) (vide - wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2010r., sygn. akt II UK 313/09 (OSNP 2011/19-20/260, lex nr 987667).

Sąd wskazuje nadto, iż w przedmiotowej sprawie ubezpieczona zarówno w dacie złożenia wniosku jak i w dacie wydania zaskarżonej decyzji nie osiągnęła wieku emerytalnego. Wiek emerytalny 55 lat ukończyła 19 czerwca 2014r.

Sąd orzekający zwraca uwagę, iż zgodnie z obowiązującą w sprawach z odwołania od decyzji ZUS zasadą legalizmu, Sąd bada legalność zaskarżonej decyzji na datę jej wydania. Reguła ta dopuszcza jednak wyjątki. Odstępstwo od zasady badania legalności decyzji na dzień jej wydania jest szczególnie uzasadnione w przypadku oceny prawa do świadczenia uzależnionego między innymi od warunku rozwiązania stosunku pracy, osiągnięcia wymaganego stażu pracy czy ukończenia wymaganego wieku. Takie stanowisko znajduje potwierdzenie w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Zgodnie z orzeczeniem Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1998r., (II UKN 555/97, OSNP 1999/5/181) „sąd ocenia legalność decyzji rentowej według stanu rzeczy istniejącego w chwili jej wydania. Sąd

jednakże może przyznać ubezpieczonemu świadczenie, jeżeli warunki je uzasadniające zostały spełnione po wydaniu zaskarżonej decyzji (art. 316 § 1 KPC)”.

Uzasadniając swoje stanowisko Sąd Najwyższy podkreślił, że zasadnicze znaczenie ma rozstrzygnięcie kwestii, czy art. 316 § 1 k.p.c., zgodnie z którym "sąd wydaje wyrok biorąc za podstawę stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy; w szczególności czy uwzględnieniu roszczenia nie stoi na przeszkodzie okoliczność, że stało się ono wymagalne w toku sprawy", może być zastosowany w sytuacji, gdy w momencie wydania decyzji przez organ rentowy ubezpieczony nie spełniał wprawdzie warunków do przyznania wnioskowanego świadczenia, ale warunki te ziściły się w czasie trwania postępowania odwoławczego, przy czym podkreślił, iż co do zasady należy przyjąć, że sądowa kontrola legalności decyzji powinna dotyczyć stanu rzeczy istniejącego w chwili wydania tejże decyzji, bowiem o nim organ rentowy orzeka decyzją, której zgodność z prawem pod względem formalnym oraz merytorycznym bada i ocenia sąd. Jeżeli jednak sąd ustali, że jedyną przyczyną odmowy przyznania emerytury lub renty ustała po wydaniu zaskarżonej decyzji, jest władny wydać wyrok przyznający świadczenie z datą spełnienia się wszystkich przesłanek koniecznych do nabycia prawa do tego świadczenia. Ustalenia stanowiące faktyczną podstawę rozstrzygnięcia zawartego w takim wyroku muszą jednak dotyczyć okoliczności pewnych, ponieważ tylko w takich przypadkach dopuszczalne jest swego rodzaju skrócenie procedury przez eliminację ponownego postępowania przed organem rentowym z nowego wniosku o świadczenie niewątpliwie należne.

Takie stanowisko zajął również Sąd Najwyższy w wyroku z dnia z dnia 12 kwietnia 2012r. II UK 235/11 (LEX nr 1216853).

Zgodnie natomiast z treścią art. 316 § 1 k.p.c. po zamknięciu rozprawy sąd wydaje wyrok, biorąc za podstawę stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy; w szczególności zasądzeniu roszczenia nie stoi na przeszkodzie okoliczność, że stało się ono wymagalne w toku sprawy.

W przedmiotowej sprawie mamy do czynienia z taką właśnie okolicznością. Ubezpieczona wiek emerytalny 55 lat osiągnęła 19 czerwca 2014r. Doszło zatem do ziszczenia się przesłanki wymaganej przez art. 184 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz.U. z 2009r., Nr 153, poz. 1227z późn. zm.).

Z powyższych przyczyn, Sąd stwierdził, że K. L. z momentem ukończenia wieku emerytalnego spełnia łącznie wszystkie warunków niezbędne do przyznania emerytury z obniżonego wieku, wynikających z treści art. 184, ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009r., Nr 153, poz. 1227 ze zmianami), a tym samym jej odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Biorąc wszystkie powyższe względy pod uwagę, Sąd na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

SSR (del.) Joanna Smycz